Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики

ФОНЕТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА УКРАЇНСЬКОГО УСНОГО МОВЛЕННЯ ТЕЛЕВЕДУЧИХ: ПОЗИТИВНИЙ ТА НЕГАТИВНИЙ КОНТЕКСТ НОВИН (ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ФОНЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студентки 4 курсу
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.01 «Українська мова та література», ОНП «Українська філологія та західноєвропейська мова»
Анастасії Сергіївни ПРОКОВСЬКОЇ

Науковий керівник:
к.філол.н., доцент кафедри української мови та прикладної лінгвістики
Оксана БАС-КОНОНЕНКО

«Допущено до захисту»
протокол засідання
кафедри української мови та прикладної лінгвістики
№ 15 від «6» червня 2024 року
завідувач кафедри _____
к.філол.н., доц. **Сергій РІЗНИК**

КИЇВ-2024

АНОТАЦІЯ

Проковська Анастасія Сергіївна «Фонетична експертиза українського усного мовлення телеведучих: позитивний та негативний контекст новин (експериментально-фонетичне дослідження)». Кваліфікаційна робота освітнього ступеня «бакалавр» студентки 4 курсу бакалаврату освітньої програми «Українська мова і література та західноєвропейська мова», спеціальність Українська мова в прикладних аспектах.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню акустичних характеристик українського усного мовлення телеведучих новин в контексті позитивних та негативних емоційних забарвлень. Актуальність теми зумовлена популярністю засобів масової інформації та їх впливом на сучасне «інформаційне суспільство». Основною метою роботи є проведення експериментально-фонетичної експертизи на основі акустичних параметрів мовлення і надання рекомендацій для практичного застосування результатів дослідження у наукових та професійних сферах. Об’єктом дослідження є українське усне мовлення телеведучих новин, а предметом – фонетичні характеристики мовлення в позитивному та негативному контекстах.

ABSTRACT

Prokovska Anastasiia «Phonetic Expertise of Ukrainian Spoken Language of News Anchors: Positive and Negative News Contexts (Experimental-Phonetic Study)».
Qualification work of the educational degree "bachelor" of the student of the 4th year of the bachelor's degree of the educational program «Ukrainian language and literature and Western European language» , specialty Ukrainian Language in Applied Aspects.

This qualification work is dedicated to the study of the acoustic characteristics of Ukrainian spoken language of news anchors in the context of positive and negative emotional tones. The relevance of the topic is due to the popularity of mass media and their impact on the modern "information society." The main goal of the work is to conduct an experimental-phonetic examination based on the acoustic parameters of speech and provide recommendations for their practical application in scientific and professional fields. The object of the study is the Ukrainian spoken language of news anchors, and the subject is the phonetic characteristics of speech in positive and negative contexts.

ЗМІСТ

ВСТУП 5

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ПОНЯТТЯ ПРОСОДІЇ, ІНТОНАЦІЇ ТА ЇЇ ЗАСОБІВ. 8

1.1Поняття просодії. Інтонація та її засоби: частота тону, інтенсивність. ...8

1.2 Теоретичне тлумачення позитивного і негативного контекстів та їх реалізація в усному мовленні. 9

Висновок до 1 розділу 15

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АКУСТИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК МОВЛЕННЯ У ПОЗИТИВНОМУ ТА НЕГАТИВНОМУ КОНТЕКСТАХ НА ПРИКЛАДІ УСНОГО МОВЛЕННЯ ТЕЛЕВЕДУЧИХ.....16

2.1 Критерії вибору матеріалу дослідження. 16

2.2 Методи дослідження.....18

2.3 Аналіз частоти основного тону та інтенсивності як показників емоційного забарвлення мовлення дикторів.....20

Висновок до 2 розділу 30

ВИСНОВКИ 33

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 37

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ 42

ВСТУП

Мовлення відіграє ключову роль у спілкуванні людей і передачі інформації. Часто ми сприймаємо мовлення не тільки за його змістом, але й за його емоційною виразністю та інтонацією.

Таким чином, тема «Фонетична експертиза українського усного мовлення телеведучих: позитивний та негативний контекст новин» є **актуальною** з кількох причин:

- Популярність засобів масової інформації та вплив, який вони мають на сучасне «інформаційне суспільство» [16] ;
- Дослідження, присвячені впливу позитивного та негативного контекстів на фонетичні характеристики в українській мові, все ще мають обмеження і потребують додаткового дослідження для глибшого розуміння цього явища.

Це може мати **практичне значення** в таких галузях, як мовна терапія, розробка систем штучного інтелекту для розпізнавання емоцій у мовленні, психолінгвістика та інші суміжні дисципліни, а також для розвитку емоційної та соціальної лінгвістики.

Теоретичне значення. Дослідження цих параметрів може допомогти нам отримати більш повне уявлення про вплив позитивного та негативного контекстів на фонетичні особливості мовлення. Воно дасть можливість аналізувати та прогнозувати поведінку та думки людей, що є важливим для розуміння соціальних процесів у нашому суспільстві.

Мета кваліфікаційної роботи— здійснення експериментально-фонетичної експертизи мовлення телеведучих новин на основі відповідних акустичних параметрів: виявлення відмінностей у фонетичних характеристиках голосу залежно від емоційного забарвлення контексту; надання рекомендацій до практичного застосування результатів дослідження в наукових та професійних сферах. Це дозволить краще

розуміти вплив емоційного фону на вимову, інтонацію та інші аспекти мовлення.

Завдання дослідження:

- з’ясувати сутність понять «просодія» та «інтонація»;
- опрацювати наукову літературу з теми;
- вивчити зв'язок між емоційним контекстом (позитивним та негативним) і фонетичними особливостями мовлення;
- виконати власну фонетичну експертизу усного мовлення на прикладах фрагментів новин.

Об’єкт дослідження— українське усне мовлення телеведучих новин. На нашу думку, специфіка їх роботи полягає в тому, щоб залишатися об’єктивними та неупередженими до тих чи інших подій. Проте, ми припускаємо, що їх емоційний стан може мати відображення у зміні фонетичних характеристик голосу.

Предметом дослідження є фонетичні характеристики усного мовлення в позитивному та негативному контекстах: частота основного тону (ЧОТ), діапазон частоти основного тону, інтенсивність звука, тривалість пауз і темп мовлення.

Матеріалом дослідження обрано фрагменти новин, що були в ефірі телерадіомарафону «Єдині новини». Це мовлення 20 професійних тележурналістів: Барбу Сергій, Висоцька Тетяна, Вітвіцька Соломія, Гринчук Святослав, Гутцайт Оксана, Дрималовський Орест, Ковальський Андрій, Ковач Віталій, Лінчевський Констянтин, Мазур Алла, Мазур Анастасія, Машай Богдан, Островська Наталія, Падалко Марічка, Павлюк Володимир, Плінський Євген, Сеник Юлія, Фроляк Олена, Шевченко Інна, Цимбалюк В’ячеслав.

Методи дослідження. Для аналізу названих характеристик звукозаписів будуть застосовано як загальнонаукові, так і власне лінгвістичні методи. Загальнонаукові методи використано для збору

матеріалу для бази даних (метод лінгвістичного спостереження, анкетне опитування) та аналізу (метод абстрагування). Основним лінгвістичним методом дослідження є експериментально-фонетичний. Застосовано осцилографування для дослідження показників інтенсивності, частоти, та інтонографування для визначення темпу та тону голосу дикторів. Метод формалізації слугує для характеристики артикуляційних особливостей дикторів відомими фонетичними нормами.

Структура роботи

Робота складається зі вступу, двох розділів, де один є теоретичним, а другий– практичним, висновків, списку використаної літератури та списку умовних скорочень.

У вступі до кваліфікаційної роботи йдеться про її актуальність, мету, завдання, практичне й теоретичне значення, об’єкт, предмет і матеріал дослідження, а також про методи, за допомогою яких воно здійснювалося, описана структура роботи.

У першому розділі було наведено визначення понять «просодія», «інтонація», теоретичні концепції позитивного та негативного контекстів у мовленні та огляд наявних досліджень за цією темою.

У другому розділі обґрунтовано вибір матеріалу та методи роботи для дослідження, а також результати власного фонетичного аналізу мовлення телеведучих.

У висновках описано результати нашого дослідження та узагальнено матеріал, викладений у двох розділах.

РОЗДІЛ 1.

ОГЛЯД ПОНЯТТЯ ПРОСОДІЇ, ІНТОНАЦІЇ ТА ЇЇ ЗАСОБІВ

1.1 **Поняття просодії. Інтонація та її засоби: частота тону, інтенсивність.**

Мовленнєва просодія— це сукупність таких фонетичних ознак, як тон, гучність, темп, загальне темброве забарвлення мовлення. З давнини термін «просодія» використовувався щодо віршів та співу, та позначав певну ритмічну та мелодичну схему, накладену на ланцюжок звуків [14]. Люди для реалізації комунікативного типу висловлювання, інтонаційно-смислового членування і емоційних значень використовують ряд просодичних ознак мовлення: тривалість, інтенсивність, частоту. Це можна вважати універсальною особливістю. Просодичні характеристики обслуговують у мові ряд автономних систем, а однією з найголовніших є інтонація.

Просодія охоплює ширший простір– від складу до фрази і навіть цілого тексту. Що ж до інтонації, то сфера її дії– фраза. У лінгвоукраїністиці поширеним є визначення інтонації як сукупності звукових мовних засобів, завдяки яким передається змістовий, емоційно-експресивний і модальний характер висловлення, комунікативне значення та ситуативна зумовленість, стилістичне забарвлення тексту, індивідуальність виражальних прийомів мовця [14]. Поняття інтонація охоплює всі просодичні явища, які спостерігаються у межах синтаксичних одиниць. Відповідно, вважати ці явища синонімічними не є доречним.

Варто зазначити, що інтонація приймається як своєрідна звукова структура, що змінюється за висотою основного тону, інтенсивністю, тривалістю, а також ритмізована і розчленована паузами. Однією з найважливіших акустичних характеристик є рух основного тону голосу.

Наприклад, його підвищення може свідчити про незавершену думку, оклик, здивування тощо, а зниження– навпаки, про завершення висловлювання.

Частота основного тону (далі ЧОТ) визначається Американським національним інститутом стандартів як атрибут слухового відчуття, з точки зору якого звуки можуть бути впорядковані за шкалою, що поширюється від високого до низького [24]. ЧОТ— особливо важлива властивість звуку, вона передає основну частину просодичної інформації в мові. Також у тонових мовах, як мандаринська і кантонська, визначити значення слів [9]. У складних акустичних середовищах відмінності в тональності можуть допомогти слухачам відокремити і зрозуміти конкуруючі джерела звуку.

Не менш важливою характеристикою для інтонації є інтенсивність, яка використовується разом з темпом для наголошування на певних частинах фрази.

Л. Р. Зіндер відокремив два аспекти, за якими слід розрізняти інтонацію: комунікативний та емоційний [5].

У нашому дослідженні звернемо особливу увагу саме на другий аспект.

1.2 Теоретичне тлумачення позитивного і негативного контекстів та їх реалізація в усному мовленні.

Ефект негативу можна пояснити за допомогою когнітивних психологічних досліджень, які показали, що негативні висловлювання, сприймаються як більш «сильні», ніж позитивні. Негативні висловлювання привертають більше уваги, викликають більше емоцій, більше впливають на поведінку реципієнтів, і зберігаються краще і довше в пам'яті.

Існує дві теорії, що пояснюють це. Перша**:** оскільки негативність часто асоціюється зі страхом або небезпекою, а позитивність– з безпекою, на когнітивному рівні людина автоматично приділяє більше уваги неприємній (негативній), ніж приємній (позитивній) інформації. Це психологічне явище називається ефектом негативності [7].

Друга теорія: негативні повідомлення сприймаються як «сильніші» на соціальному рівні. Вважають, люди мають тенденцію бачити і розповідати речі, які стосуються особистого успіху та благополуччя. Коли люди отримують негативне повідомлення, вони спробують «послабити» його, знайти позитивний контекст. Однак, коли повідомлення здається незаперечно негативним, тоді порушення очікування, тобто позитивного повідомлення, робить негативне повідомлення більш інтенсивним. Оскільки позитивне повідомлення є типовим, негативне повідомлення позначається і, отже, сприймається як «сильніше». Цей так званий контрастний ефект вже описували Сковронські Д. і Карлстон Д, це явище називають ефектом Поллі анни [34].

Для покращення вивчення та взаємного порівняння емоцій Шерер К. Р. розробив теоретичну модель для прогнозування впливу емоції на акустичний вираз**.** Компонентна модель процесів Шерера (КМП) розглядає як психологічні, так і фізіологічні фактори, що супроводжують емоційну експресію і викликають зміни в акустиці мовного сигналу [30]. Наприклад, відчуття чогось вкрай неприємного часто викликає герметичність, що відчувається в глотці і гортані, що призводить до напруги в голосовому тракті і більш високої висоти виходу. КМП також може передбачити, як різні емоції можуть впливати на інтенсивність мовного сигналу.

З позитивних емоцій КМП містить дві категорії: радість/піднесення та щастя/насолода, які в нашому спілкуванні належать до класу, позначеного як «радість». КМП прогнозує, що радість приносить зростання всіх параметрів інтенсивності (середнє значення, діапазон і мінливість), тоді як у випадку щастя- падіння всіх трьох.

Для негативу КМП прогнозує падіння всіх параметрів інтенсивності (середнє значення, діапазон і мінливість). Мюррей І. Р. і Арнотт Д. Л. [28] підтвердили, що смуток характеризується низьким рівнем інтенсивності,

яка падає під час висловлювання. На інтенсивність падіння також вказали Банс Р. і Шерер К. Р. [19], Джонстон Т. і Шерер К. Р. [26].

Для гніву КМП прогнозує зростання середньої інтенсивності. Ця гіпотеза була перевірена в декількох дослідженнях емоційної мови. [30]

Наукова література містить дослідження, що розглядають вплив позитивного та негативного контекстів на фонетичні характеристики мовлення. Ось кілька таких прикладів:

«Intensity of Estonian Emotional Speech»: у дослідженні вивчено роль інтенсивності як характеристики голосу для вираження гніву, радості і смутку в естонській мові. За результатами цього дослідження найбільш інтенсивними висловлюваннями були слова нейтрального емоційного забарвлення, тоді як найменша інтенсивність була характерна для смутку. Порядок за спаданням чотирьох груп висловлювань при розміщенні вздовж виміру інтенсивності був таким: нейтральність – гнів – радість – смуток. Як і у випадку середньої інтенсивності, інтенсивність на початку висловлювання була найвищою в нейтральному мовленні і найнижчою в сумних висловлюваннях, ранговий порядок був: нейтральність – радість – гнів – смуток. Схожі результати показників в кінці висловлювань: нейтральність – гнів – радість –смуток [36].Таким чином, в естонській мові нейтральний контекст читається голосніше, ніж емоційний. Це цілком може бути особливістю естонської мови.

"The Influence of Emotional Context on Speech Prosody". У цьому дослідженні автори вивчали вплив позитивного і негативного емоційного контекстів на фонетичні характеристики англійського мовлення. Вони звернули увагу на зміни в частоті основного тону, інтенсивності та інтонаційних особливостях мовлення в залежності від емоційного стану. Для збору даних використовувалися записи мовлення учасників, які вимагали прояву цих емоційних станів. Зазвичай, учасникам пропонувалися певні сценарії або ситуації, щоб вони могли передати

відповідну емоцію. Наприклад, учасники мають розповісти жарт, для передачі радості, або висловити своє роздратування для передачі гніву. Після збору записів мовлення проводився акустичний аналіз. Цей аналіз передбачав вимірювання різних просодичних ознак, які пов'язані з емоційним контекстом. Такі ознаки включають інтонацію, темп мовлення, голосову інтенсивність, паузи та інші аспекти мовної просодії [19].

"Emotional Context Effects on Speech Production: Acoustic Analysis of Fundamental Frequency"— у цій праці дослідники аналізували вплив позитивного та негативного контекстів на фундаментальну частоту (ЧОТ) мовлення англійської мови. Вони виявили, що позитивний контекст призводить до збільшення ЧОТ, тоді як негативний контекст знижує її значення. У дослідженні взяли участь учасники, які експресивно виражали різні емоційні стани, пов'язані з позитивним та негативним контекстами. Записи мовлення були отримані в контрольованих умовах, де учасники висловлювали фрази або речення, які передавали позитивний або негативний емоційний зміст. Для аналізу базової частоти було застосовано акустичні методи та алгоритми обробки звуку. Базова частота вимірювалась як основна частота коливання голосових звуків та визначалась для кожного фрагмента мовлення. Результати дослідження показали, що позитивний емоційний контекст мав вплив на збільшення базової частоти мовлення. Це означає, що голос стає вищим та більші частотні коливання спостерігаються при вираженні позитивних емоцій. Натомість, негативний емоційний контекст впливав на зниження базової частоти, що вказує на більш низький голосовий тембр та менші частотні коливання під час вираження негативних емоцій [27].

"Effects of Emotional Context on Speech Intensity"— у цьому дослідженні аналізували зв'язок між емоційним контекстом та інтенсивністю мовлення англійською. Було встановлено, що негативний контекст призводить до збільшення інтенсивності мовлення, тоді як

позитивний контекст зменшує її значення. У дослідженні брали участь учасники, які експресивно виражали різні емоційні стани, пов'язані з позитивним та негативним контекстами. Записи мовлення були зібрані за допомогою аудіозаписувальних пристроїв або спеціального обладнання в контрольованих умовах. Для аналізу інтенсивності мовлення було використано акустичні методи та алгоритми обробки звуку. Інтенсивність мовлення вимірювалась як рівень звукового тиску (Дб) для кожного фрагмента мовлення. Результати дослідження показали, що негативний емоційний контекст призводив до зростання інтенсивності мовлення. Це означає, що вираження негативних емоцій супроводжується більшим рівнем звукового тиску та сильнішим звуковим сигналом. З іншого боку, позитивний емоційний контекст впливав на зменшення інтенсивності мовлення, що вказує на більш пом'якшений та менш сильний звуковий сигнал під час вираження позитивних емоцій [33].

"Impact of Emotional Context on Speech Duration" — у цьому дослідженні вивчалася залежність тривалості слів у мовленні від емоційного контексту. Встановлено, що негативний контекст може призводити до збільшення тривалості слів у порівнянні з позитивним контекстом. У рамках цього дослідження було залучено учасників, які експресивно виражали різні емоційні стани, пов'язані з негативним і позитивним контекстами. Записи мовлення були зібрані в контрольованих умовах, де учасники вимовляли слова або фрази з відповідним емоційним змістом. Аналіз тривалості слів проводився за допомогою акустичних методів та алгоритмів обробки звука. Тривалість слів вимірювалася як часовий інтервал між початком та кінцем вимови кожного слова. Результати дослідження показали, що негативний емоційний контекст може призводити до збільшення тривалості слів у порівнянні з позитивним контекстом. Це означає, що під впливом негативних емоцій учасники мають тенденцію вимовляти слова повільніше та продовжувати їх тривалість. З

іншого боку, позитивний емоційний контекст може спричиняти скорочення тривалості слів, що означає швидший темп мовлення та скорочення часу вимови слів [26].

Просодію української мови досліджувала Александрович М. А. Зокрема у роботі «Просодичне оформлення емоційно забарвленого, спонтанного та читаного мовлення» було розглянуто тональні, темпоральні та динамічні параметри усного мовлення. За висновком, в емоційно забарвленому спонтанному та читаному мовленні темпоральні й динамічні чинники зазнають змін більшою мірою, ніж тональні. Темп спонтанного мовлення є швидшим, причому часове вирівнювання тривалості наголошених і ненаголошених складів відсутнє. Емоційне забарвлення мовлення як екстралінгвальний фактор впливає на тональний діапазон, на позиційний розподіл максимальних значень інтенсивності в синтагмі та збільшення ролі динамічного компонента в реалізації синтагматичного наголос [3;13].

Ці дослідження вказують на важливість розуміння впливу позитивного та негативного контекстів на фонетичні характеристики мовлення.

Висновок до 1 розділу

Мовленнєва просодія— це сукупність фонетичних ознак: тон, гучність, темп, тембр, яка використовується для увиразнення комунікації, емоцій та інтонації. Обіймає простір від складу до цілого тексту.

Інтонація— сукупність звукових засобів, що увиразнюють зміст, конкретизують емоції та стиль мовлення. Включає всі просодичні явища в межах синтаксичних одиниць. Визначається як звукова структура, що змінюється за висотою тону, інтенсивністю, тривалістю та паузами.

ЧОТ (частота основного тону)— важлива акустична характеристика звуку, що передає основну частину просодичної інформації. Визначає значення слів у тонових мовах та допомагає слухачам відокремити джерела звука.

Інтенсивність використовується для наголошування на певних частинах фрази та разом з темпом впливає на емоційне забарвлення мовлення.

Негативні висловлювання сприймаються як "сильніші", ніж позитивні. Вони привертають більше уваги, викликають більше емоцій, впливають на поведінку. Існують дві теорії, що пояснюють цей ефект: ефект негативності та ефект контрасту.

Модель Шерера— теоретична модель для прогнозування впливу емоції на акустичний вираз. Розглядає психологічні та фізіологічні фактори, що супроводжують емоційну експресію. Прогнозує зміни в інтенсивності, частоті основного тону та інших параметрах мовного сигналу.

Розуміння впливу емоційного контексту на просодію мовлення важливе для дослідження емоційної мови.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ АКУСТИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК МОВЛЕННЯ У ПОЗИТИВНОМУ ТА НЕГАТИВНОМУ КОНТЕКСТА НА ПРИКЛАДІ МОВЛЕННЯ ТЕЛЕВЕДУЧИХ

З огляду на вже наявні дослідження, які було розглянуто в 1 розділі, припускаємо, що позитивний контекст сприятиме збільшенню мінімальної та максимальної частоти основного тону (ЧОТ), розширенню діапазону ЧОТ, збільшенню середньої ЧОТ, підвищенню максимальної інтенсивності та середньої інтенсивності мовлення. Також очікується, що тривалість пауз буде зменшуватись. У негативному контексті, навпаки, очікується зворотний вплив на фонетичні характеристики мовлення, тобто зменшення ЧОТ, скорочення діапазону ЧОТ, зниження інтенсивності та збільшення тривалості слів та пауз [37].

2.1 Критерії вибору матеріалу дослідження.

Для проведення фонетичної експертизи було обрано групу 20 осіб: 10 жінок та 10 чоловіків. Вік мовців від 30 до 60 років, що входить до вікової групи молоді та дорослих. За професією усі мовці є журналістами, телеведучими новин провідних українських телеканалів: «1+1», «ICTV» «СТБ», «24 канал», «5 канал» та «Ми– Україна».

Аргументуймо вибірку мовців для дослідження. Щоб довести чи впливає на сприйняття слухачів негативне та позитивне забарвлення тексту, який повідомляє мовець, необхідне неупереджене ставлення та відсутність емоційного забарвлення голосу під час мовлення. Мовлення телеведучих та радіоведучих характеризується чіткістю вимови, збереженням однакового темпу, швидкістю та інтонаційною виразністю.

Для фонетичної експертизи було обрано 60 аудіозаписів: 20 аудіозаписів з нейтральним контекстуальним навантаженням, 20 аудіозаписів з позитивним контекстом новин та 20 – з негативним.

Щоб обрати відповідні фрагменти, ми проаналізували теми, що найчастіше транслюють у випусках новин за 2023 рік. Основними були:

— воєнний стан в Україні;

— зміни на лінії фронту та прифронтових територіях;

— зовнішня та внутрішня економіка України;

— внутрішня політика України;

— зовнішня політика;

— дорожньо-транспортні пригоди;

— факти порушення законів громадянами України: вбивства, крадіжки, випадки корупції.

— волонтерська діяльність.

Рідше трапляються новини про:

— культурні події та світські заходи;

— погоду, природні катаклізми в Україні та світі;

— політику інших країн світу ;

— техногенний прогрес;

— галузь освіти.

Для об’єктивності вибору матеріалів для аналізу було створено опитування, в якому респондентам потрібно було відповісти, які емоції у них викликають ті чи інші теми у медіа.

В опитуванні брали участь 42 особи. Вікова категорія від 17 до 32 років. 27 респондентів жіночої статі та 15 чоловічої. Результати опитування подаємо у вигляді діаграми:

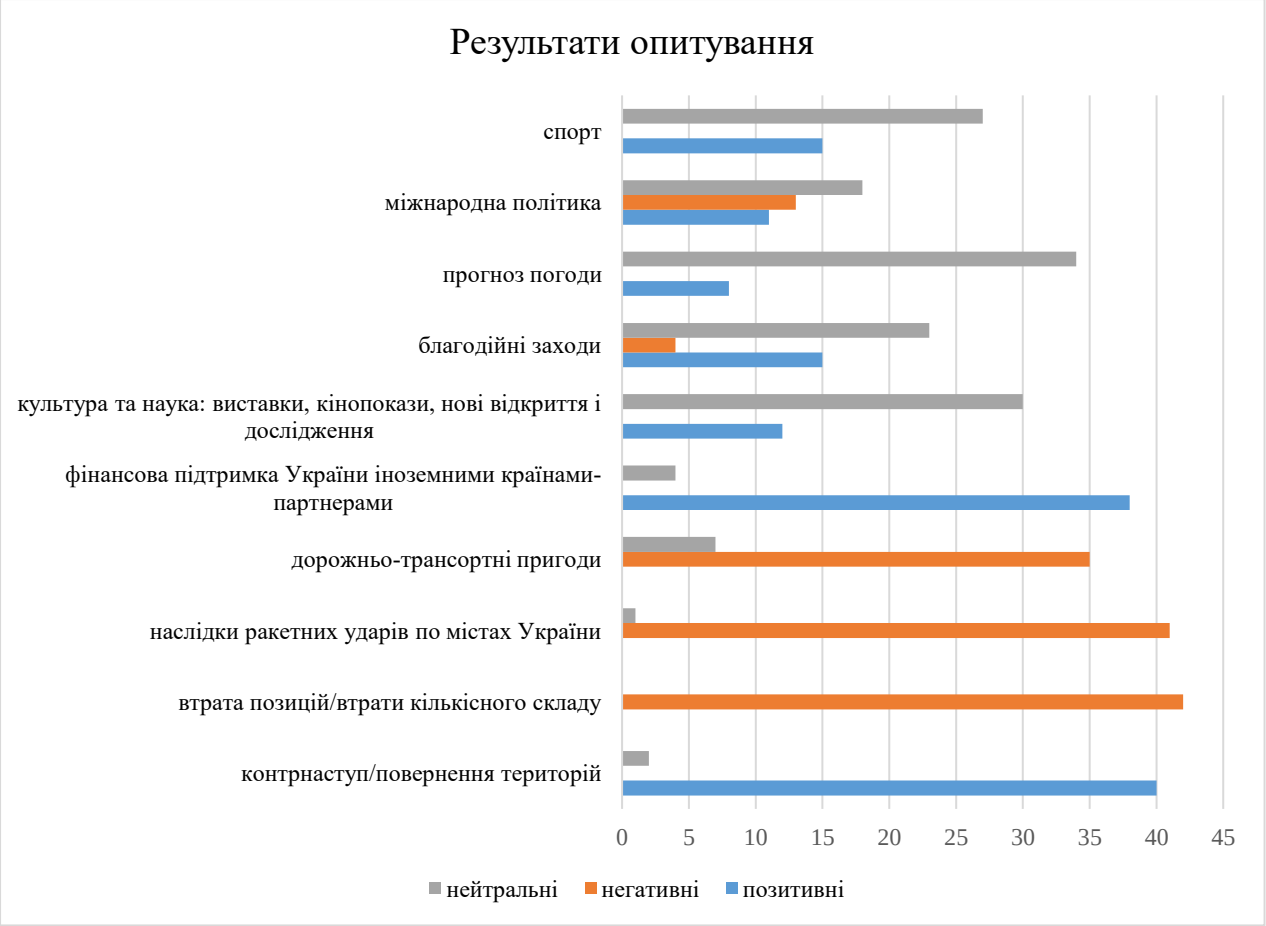

Діаграма №1

Отримавши відповіді респондентів, ми знайшли відповідні фрагменти з випусків теленовин. У вибірці представлені матеріали від липня 2023 року до лютого 2024 року включно. Тривалість аудіозаписів становить від 20 до 40 секунд.

2.2 Методи дослідження

Традиційно розрізняють залежно від сфери застосування методи міждисциплінарні (загальнонаукові), і внутрішньодисциплінарні (конкретнонаукові).

Загальні методи наукового пізнання, як правило, поділяються на дві великі групи:

- методи емпіричного дослідження (лінгвістичне спостереження, порівняння, експеримент);

- методи теоретичного дослідження (абстрагування, аналіз і синтез, сходження від абстрактного до конкретного та ін.) [15].

У своєму дослідженні ми користувались і внутрішньодисциплінарними, і міждисциплінарними методами.

На початку роботи використано метод лінгвістичного спостереження– аналіз і фіксація мовного матеріалу в його функціонуванні, і зокрема в усному мовленні. Це дало змогу створити свою базу матеріалу для дослідження з-поміж існуючого.

Для об’єктивності вибору даних, було проведене анкетне опитування, що є методом збору соціальної інформації.

У роботі звернено увагу на такі характеристики голосу як: тембр, частота основного тону та інтенсивність. Тому використано метод абстрагування – це відхід від деяких характеристик аналізованих об’єктів і виокремлення лише тих властивостей, котрі вивчаються в цьому дослідженні.

Аналіз надає можливість проникати в сутність досліджуваного явища, що вивчається, шляхом розчленування його на складові елементи і виявляти головне, суттєве.

Експериментально-фонетичний метод застосовують у вивчені артикуляційних, акустичних та перцептивних об’єктів фонетики. Відповідно, цей метод становить основу частину в роботі. Він включає у себе безліч прийомів, з них актуальними будуть акустичні, адже працювали уже з готовими звукозаписами. Осцилографування дасть інформацію про інтенсивність, частоту, інтонографування – про запис руху мелодики, як підвищується і спадає тон, темп тощо.

Метод формалізації дозволить дати характеристику артикуляційним особливостям мовця вже відомими фонетичними нормами. Також це допоможе встановити взаємозв’язок і з акустичними характеристиками.

2.3 Аналіз частоти основного тону та інтенсивності як показників емоційного забарвлення мовлення дикторів

У даному дослідженні виконано аналіз таких акустичних показників: ЧОТ (середня, мінімальна, максимальна), інтенсивність (середня, мінімальна, максимальна), тривалість пауз між синтагмами та темп мовлення.

Для дослідження обрано по 3 аудіозаписи для кожного ведучого: 1 з негативним контекстом, 1 з позитивним, 1 з нейтральним. Тривалість кожного фрагмента становила від 20 до 40 секунд. Таким чином отримуємо базу для аналізу, що складається з 60 звукозаписів.

Щоб виміряти всі показники використовуємо застосунок «Praat»-безкоштовний комп'ютерний пакет програм для аналізу мовлення у фонетиці. За його допомогою ми зможемо отримати кількісні показники ЧОТ, інтенсивності, а також виміряти тривалість пауз.

Для початку ми визначаємо, які показники обраних критеріїв характерні для кожного ведучого під час спокійного, нейтрального мовлення. Отримуємо такіі результати (таблиці №1 та №2):

№	Прізвище та ім'я мовця	НЕЙТРАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ НОВИН							
		сер. ЧОТ Гц	макс. ЧОТ Гц	мін. ЧОТ Гц	сер. інтенс. Дб	макс. інтенс. Дб	мін. інтенс. Дб	сер. трив. пауз, с	темп, с/хв
1	Барбу Сергій	111.2	196.0	63.7	73.6	81.6;	45.6	0.2	115
2	Гринчук Святослав	162.2	261.0	108.2	69.5	76.0	28.0	0.37	118
3	Дрималовський Орест	139.7	219.3	85.0	65.8	74.7	31.8	0.41	116
4	Ковальський Андрій	158.5	367.3	95.0	72.5	81.4	38.2	0.28	112

5	Ковач Віталій	129.7	289.8	80.4	74.7	81.2	35.7	0.29	117
6	Лінчевський Костянтин	126.7	245.8	77.26	66.5	70.3	23.5	0.34	110
7	Машай Богдан	109.4	173.1	70.2	71.7	78.2	46.4	0.44	114
8	Павлюк Володимир	129.4	225.5	79.3	66.83	75.4	34.8	0.35	120
9	Плінський Євген	167.4	230.0	82.0	63.67	70.1	24.0	0.5	112
10	Цимбалюк В’ячеслав	189.7	318.8	113.44	68.49	75.6	32.63	0.26	117

Таблиця №1

№	Прізвище та ім’я мовця	НЕЙТРАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ НОВИН							
		сер. ЧОТ, Гц	макс. ЧОТ, Гц	мін. ЧОТ, Гц	сер. інтенс., Дб	макс. інтенс., Дб	мін. інтенс., Дб	сер. трив. пауз, с	темп, слів/хв
1	Висоцька Тетяна	173.3	272.0	113.1	73.39	81.0	40.56	0.34	134
2	Вітвіцька Соломія	242.2	447.0	80.0	71.3	86.0	40.0	0.30	122
3	Гутцайт Олена	183.7	367.1	107.8	74.0	79.3	47.0	0.37	126
4	Мазур Алла	198.4	307.0	70.8	71.71	81.12	32.7	0.4	118
5	Мазур Анастасія	258.0	413,8	164.8	69.0	76	40.8	0.25	128
6	Островська Наталя	249.5	448.0	102.0	65.67	74	24.0	0.33	115
7	Падалко Марічка	205.3	377.8	128.5	74.67	80.7	37.8	0.28	121
8	Сеник Юлія	228.3	379.2	135.5	75.95	82.0	50.76	0.23	130

9	Фроляк Олена	213.4	355.0	138.2	69.73	77.16	39.55	0.3	127
10	Шевченко Інна	219.3	397.6	120.7	76.0	82.4	45.73	0.36	123

Таблиця №2

Надалі використовуватимемо ці дані для порівняння отриманих результатів після аналізу мовлення у позитивному та негативному контекстах.

Також під час аналізу аудіозаписів, були виявлені такі особливості: частота основного тону зазвичай знижується наприкінці мовлення, натомість показники інтенсивності майже не змінюються; паузи у мовленні з'являються частіше наприкінці та у жінок стають довшими за тривалістю ніж на початку, у чоловіків – коротшими.

Відмінною рисою у чоловіків та жінок є різниця в показниках середньої ЧОТ на початку та в кінці мовлення. У дикторів чоловічої статі вона становить від 5 до 10 Гц, у жіночої статі- від 10 до 20 Гц.

Якщо узагальнити індивідуальні показники для групи чоловіків та групи жінок, отримуємо такі результати:

		НЕЙТРАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ НОВИН							
№	Група	сер. ЧОТ Гц	макс. ЧОТ Гц	мін. ЧОТ Гц	сер. інтенс. Дб	макс. інтенс. Дб	мін. інтенс. Дб	сер. трив. пауз, с	темп, с/хв
1	Чоловіки	142.4	252.6	85.4	69.3	76.4	34.0	0.34	115
2	Жінки	217.1	376.4	116.1	72.1	79.9	39.9	0.31	124

Таблиця №3

Надалі використовуватимемо ці харакретистики для порівняння отриманих результатів аналізу позитивного та негативного контекстів.

При досліджені записів мовлення негативного контексту отримали показники кожного з дикторів (таблиця №4 та таблиця №5):

№	Прізвище та ім’я мовця	НЕГАТИВНИЙ КОНТЕКСТ НОВИН							
		сер. ЧОТ Гц	макс. ЧОТ Гц	мін. ЧОТ Гц	сер. інтенс. дБ	макс. інтенс. дБ	мін. інтенс. дБ	сер. трив. пауз, с	темп, с/хв
1	Барбу Сергій	107.43	159.2	52.7	73.33	78.0	43.0	0.31	129
2	Гринчук Святослав	160.0	559.0	81.2	73.75	81.0	30.0	0.3	141
3	Дрималовський Орест	134.3	187.2	92.2	66.6	74.0	32.12	0.33	127
4	Ковальський Андрій	144.18	356.6	54.44	69.78	77.0	37.8	0.3	135
5	Ковач Віталій	119.73	167.4	83.7	76.03	82.0	34.6	0.23	134
6	Лінчевський Костянтин	120.67	396.0	74.17	72.01	75.0	45.0	0.32	143
7	Машай Богдан	102.95	136.2	79.7	73.74	80.0	46.6	0.37	123
8	Павлюк Володимир	140.0	248.6	70.0	72.8	73.5	25.2	0.32	131
9	Плінський Євген	175.44	568.1	82.2	63.29	76.0	40.0	0.31	132
10	Цимбалюк В’ячеслав	174.2	281.1	115.5	68.35	75.3	39.2	0.3	125

Таблиця №4

№	Прізвище та ім’я мовця	НЕГАТИВНИЙ КОНТЕКСТ НОВИН							
		сер. ЧОТ, Гц	макс. ЧОТ, Гц	мін. ЧОТ, Гц	сер. інтенс., дБ	макс. інтенс., дБ	мін. інтенс., дБ	сер. трив. пауз, с	темп, слів/хв
1	Висоцька Тетяна	167.0	247.2	62.3	72.1	79.4	43.9	0.21	141
2	Вітвіцька Соломія	217.0	532.0	80.0	70.3	79.0	36.0	0.35	150
3	Гутцайт Олена	198.4	344.3	112.9	73.0	81.0	46.0	0.38	136
4	Мазур Алла	206.7	311.2	98.6	70.3	79.6	21.0	0.41	135
5	Мазур Анастасія	244.3	337.2	155.4	74.2	82.5	43.6	0.26	149
6	Островська Наталя	225.0	656.0	158.0	73.0	79.0	35.0	0.42	120
7	Падалко Марічка	212.6	371.2	129.7	74.7	80.7	33.7	0.27	133
8	Сеник Юлія	217.9	345.9	141.4	75.5	82.3	50.45	0.22	142
9	Фроляк Олена	202.7	454.0	122.0	67.3	76.0	32.48	0.32	133
10	Шевченко Інна	212.6	447.5	107.0	75.2	82.9	44.2	0.33	140

Таблиця №5

Під час аналізу окремих аудіозаписів вдалось зафіксувати, що частота основного тону під час мовлення спадає, як й інтенсивність. Тривалість пауз майже не змінюється під час мовлення, але їх кількість зростає наприкінці мовлення. Також мовлення дикторів-жінок у негативному контексті вирізняється довшими паузами та їх кількістю. Частота основного тону у дикторів-чоловіків знижується на 10-20 Гц, у дикторів-жінок – на 20-30 Гц.

Порівнявши вказані акустичні показники, можемо зробити такі висновки:

— Середня ЧОТ зросла у 5 з 20 мовців, зменшилась у 15;

— Максимальна ЧОТ зросла у 9 мовців, зменшилась в 11;

— Мінімальна ЧОТ зросла у 9 мовців, зменшилась у 9 та не змінилась у 2 з 20 мовців;

— Середня інтенсивність збільшилась у 6 мовців, зменшилась у 10 та не змінилась у 4 з 20 мовців;

— Максимальна інтенсивність зросла у 7 мовців, зменшилась у 8 та не змінилась у 5 з 20 мовців;

— Мінімальна інтенсивність зросла у 7 мовців, зменшилась у 9 та не змінилась у 4 з 20 мовців;

— Тривалість пауз між синтагмами зросла у 3 мовців, скоротилась у 7 та не змінилась у 10 з 20 мовців;

— Темп мовлення пришвидшився у всіх мовців.

Таким чином, можемо стверджувати, що під час мовлення у негативному контексті спостерігаємо зменшення показників частоти основного тону та інтенсивності.

Якщо узагальнити індивідуальні показники для групи чоловіків та групи жінок, отримуємо такі результати:

№	Група	НЕГАТИВНИЙ КОНТЕКСТ НОВИН							
		сер. ЧОТ Гц	макс. ЧОТ Гц	мін. ЧОТ Гц	сер. інтенс. дБ	макс. інтенс. дБ	мін. інтенс. дБ	сер. трив. пауз, с	темп, с/хв
1	Чоловіки	137.9	305.9	78.5	70.9	77.1	37.4	0.3	132
2	Жінки	210.4	404.6	116.7	72.5	80.24	38.6	0.31	140

Таблиця №6

При досліджені записів мовлення з позитивним контекстом отримали показники кожного з дикторів (таблиця №7 та таблиця №8):

№	Прізвище та ім’я мовця	ПОЗИТИВНИЙ КОНТЕКСТ НОВИН							
		сер. ЧОТ Гц	макс. ЧОТ Гц	мін. ЧОТ Гц	сер. інтенс. дБ	макс. інтенс. дБ	мін. інтенс. дБ	сер. трив. пауз, с	темп, с/хв
1	Барбу Сергій	101.8	146.7	50.6	73.0	81.2	42.5	0.25	127
2	Гринчук Святослав	168.2	648.0	108.0	69.6	77.0	30.0	0.24	159
3	Дрималовський Орест	152.6	256.8	77.3	67.6	74.3	35.9	0.4	130
4	Ковальський Андрій	158.0	380.9	94.7	72.4	79.3	39.7	0.3	144
5	Ковач Віталій	128.6	230.7	90.3	71.0	80.6	35.8	0.15	131
6	Лінчевський Костянтин	135.2	512.0	81.7	73.1	78.5	38.2	0.33	147
7	Машай Богдан	101.6	164.2	76.4	69.7	77.7	40.1	0.5	121
8	Павлюк Володимир	146.3	278.30	79.0	70.3	81.4	34.1	0.3	142
9	Плінський Євген	193.2	544.0	115.0	65.7	70.0	33.0	0.3	150
10	Цимбалюк В’ячеслав	178.3	277.0	105.9	69.5	76.3	38.2	0.31	146

Таблиця №7

№	Прізвище та ім’я мовця	ПОЗИТИВНИЙ КОНТЕКСТ НОВИН							
		сер. ЧОТ, Гц	макс. ЧОТ, Гц	мін. ЧОТ, Гц	сер. інтенс., Дб	макс. інтенс., Дб	мін. інтенс., Дб	сер. трив. пауз, с	темп, слів/хв
1	Висоцька Тетяна	170.9	271.5	121.2	70.8	76.6	39.0	0.31	141
2	Вітвіцька Соломія	230.6	442.0	154.0	68.3	77.0	30.0	0.36	150
3	Гутцайт Олена	178.5	279.2	99.20	73.1	81.45	39.6	0.36	139
4	Мазур Алла	191.5	289.0	106.1	77.1	83.64	24.48	0.3	127
5	Мазур Анастасія	257.3	553.1	179.8	69.57	76.8	36.8	0.31	133
6	Островська Наталя	248.2	559.0	108.0	72.4	79.0	32.0	0.3	130
7	Падалко Марічка	217.1	530.0	63.79	75.3	79.92	41.91	0.27	128
8	Сеник Юлія	221.0	340.3	137.0	76.1	81.7	50.7	0.24	143
9	Фроляк Олена	200.3	395.7	57.2	69.8	77.1	40.29	0.29	136
10	Шевченко Інна	217.4	481.7	84.2	75.7	81.96	41.8	0.25	129

Таблиця №8

Протягом мовлення ЧОТ зменшується лише у жінок, на 10-30 Гц. Чоловіки-диктори зберігають майже однакові показники впродовж всього запису, ЧОТ знижується максимум на 4 Гц. Інтенсивність переважно залишається незмінною впродовж мовлення, зберігається тенденція до збільшення тривалості пауз на 0,2 секунди, рідше паузи скорочуються наприкінці мовлення.

Порівнявши фонетичні показники, можемо зробити такі висновки:

— Середня ЧОТ зросла у 7 мовців, зменшилась у 12, не змінилась в 1 мовця з 20 осіб;

— Максимальна ЧОТ зросла у 10 мовців та зменшилась у 10;

— Мінімальна ЧОТ зросла у 8 мовців, зменшилась у 10 та не змінилась у 2 з 20 мовців;

— Середня інтенсивність збільшилась у 7 мовців, зменшилась у 7 та не змінилась у 4 з 20 мовців;

— Максимальна інтенсивність зросла у 5 мовців, зменшилась у 6 та не змінилась у 5 з 20 мовців;

— Мінімальна інтенсивність зросла у 8 мовців, зменшилась у 8 та не змінилась у 4 з 20 мовців;

— Тривалість пауз між синтагмами зросла у 4 мовців, скоротилась у 7 та не змінилась у 10 з 20 мовців;

— Темп мовлення пришвидшився у всіх мовців.

Якщо узагальнити індивідуальні показники для групи чоловіків та групи жінок, отримуємо такі результати:

№	Група	ПОЗИТИВНИЙ КОНТЕКСТ НОВИН							
		сер. ЧОТ Гц	макс. ЧОТ Гц	мін. ЧОТ Гц	сер. інтенс. дБ	макс. інтенс. дБ	мін. інтенс. дБ	сер. трив. пауз, с	темп, с/хв
1	Чоловіки	146.4	343.8	87.9	70.2	77.6	36.7	0.3	140
2	Жінки	213.3	414.1	111.0	72.8	79.4	37.6	0.3	135

Таблиця №9

Порівняємо зміну діапазонів ЧОТ для кожного ведучого:

№	Мовець	Діапазон ЧОТ мовлення в нейтральному контексті	Діапазон ЧОТ мовлення в негативному контексті	Діапазон ЧОТ мовлення в позитивному контексті
1	Барбу Сергій	63.7-196.0 Гц	52.7- 159.2 Гц	50.6- 146.7 Гц
2	Висоцька Тетяна	113.1-272 Гц	62.3- 247.2 Гц	121.2- 271.5 Гц
3	Вітвіцька Соломія	80.0- 447.0 Гц	112.9- 532 Гц	154- 442 Гц
4	Гринчук Святослав	108.2- 261 Гц	81.2- 559 Гц	108- 648 Гц
5	Гутцайт Оксана	107.8- 367.1 Гц	98.6- 344.3 Гц	99.2- 279.2 Гц
6	Дрималовський Орест	85.0-219.30 Гц	92.2- 187.2 Гц	77.3- 256.8 Гц
7	Ковальський Андрій	95.0- 367.3 Гц	54.4- 356.6 Гц	94.7- 380.9 Гц
8	Ковач Віталій	80.4-289.8 Гц	83.7- 167.4 Гц	90.3- 230.7 Гц
9	Лінчевський Констянтин	77.26- 245.8 Гц	74.17- 396 Гц	81.7-512 Гц
10	Мазур Алла	70.85- 307 Гц	155.4- 311.2 Гц	106.1- 288.9 Гц
11	Мазур Анастасія	164.8- 413.0 Гц	158- 337.2 Гц	179.8- 553.1 Гц
12	Машай Богдан	70.2- 173.1 Гц	79.7- 136.2 Гц	76.4-164.2 Гц
13	Островська Наталія	102.0- 448.0 Гц	129.7- 656 Гц	108- 559 Гц
14	Павлюк Володимир	79.3-225.5 Гц	70- 248.6 Гц	79- 278.3 Гц
15	Падалко Марічка	128.5- 377.84 Гц	141.4- 371.2 Гц	63.8-530 Гц
16	Плінський Євген	82.0- 230.0 Гц	82.2- 568.1 Гц	115- 544 Гц
17	Сеник Юлія	135.5- 379.2 Гц	122- 345.9 Гц	137- 340.31 Гц
18	Фроляк Олена	138.2- 355 Гц	107- 454 Гц	57.2- 395.78 Гц
19	Цимбалюк В’ячеслав	113.4- 318.8 Гц	115.5- 281.1 Гц	105.9- 277 Гц
20	Шевченко Інна	120.7-297.6 Гц	62.3- 247.2 Гц	84.2- 481.7 Гц

Таблиця №10

Робимо висновок, що діапазон ЧОТ має тенденцію до збільшення у мовленні з позитивним та негативним контекстом. Початковий показник, тобто мовлення від час новин з нейтральним навантаженням, 209 Гц.

Позитивний контекст збільшує діапазон ЧОТ, в середньому це 282 Гц між мінімальним та максимальним значенням цього показника для всіх 20 мовців. Негативний контекст збільшує діапазон ЧОТ до 239 Гц. Порівнюючи результати за гендерним критерієм, робимо висновок, що діапазон частоти основного тону більший у жінок.

№	Група мовців	Діапазон ЧОТ мовлення в нейтральному контексті	Діапазон ЧОТ мовлення в негативному контексті	Діапазон ЧОТ мовлення в позитивному контексті
1	Чоловіки	165 Гц	224 Гц	262 Гц
2	Жінки	252 Гц	254 Гц	303 Гц

Таблиця №11

Висновок до 2 розділу

Матеріалом дослідження було обрано відео-/аудіозаписи фрагментів теленовин. Для аналізу мовлення у позитивному контексті було обрано аудіозаписи на такі теми: контрнаступ українських військ, деокупація територій, фінансова підтримка України країнами-партнерами. Аудіозаписи з негативним контекстом новин були обрані на такі теми, як дорожньо-транспортні пригоди, втрати позиці та/або кількісного української армії, наслідки ракетних ударів. Нейтральним контекстом було обрано матеріал, темою якого є наука, культура, благодійні заходи, спорт, прогноз погоди.

Для збору матеріалу та аналізу фонетичних характеристик мовлення використовувалися такі методи: лінгвістичне спостереження, анкетування**,** абстрагування**:** виокремлення досліджуваних властивостей голосу,

акустичний аналіз **(**осцилографування та інтонографування), формалізація**:** характеристика артикуляційних особливостей мовця.

За гіпотезою, позитивний контекст сприятиме збільшенню мінімальної та максимальної частоти основного тону (ЧОТ), розширенню діапазону ЧОТ, збільшенню середньої ЧОТ, підвищенню максимальної інтенсивності та середньої інтенсивності мовлення, а тривалість пауз буде зменшуватись.

Після проведеного аналізу бачимо, що у 10 з 20 мовців справді зросли показники максимальної ЧОТ та у 8 з 20 зросли мінімальні значення частоти. Зросли мінімальні значення інтенсивності. Натомість спостерігаємо протилежні очікуваним результати: середня ЧОТ та інтенсивність зменшились. Позитивний контекст не вплинув на тривалість пауз. Темп мовлення пришвидшився у всіх мовців. Гіпотезу можемо вважати не підтвердженою.

Ми припускали, що в негативному контексті, навпаки, очікується зворотний вплив на фонетичні характеристики мовлення, тобто зменшення ЧОТ, скорочення діапазону ЧОТ, зниження інтенсивності та збільшення тривалості слів та пауз.

За отриманими результатами робимо наступні висновки: показники ЧОТ зменшились у переважної кількості мовців, 15 з 20 мовців. Інтенсивність у більшій кількості випадків також зменшилась, збільшилась лише у 6 з 20 мовців. Тривалість пауз зросла лише в 3 з 20 мовців. Гіпотезу не можемо вважати повністю підтвердженою.

Отже, характерною особливістю для мовлення у позитивному та негативному контекстах є пришвидшення темпу мовлення. Для чоловіків цей показник у нейтральному контексті новин становив 115 слів за хвилину та збільшився у позитивному контексті до 140 слів, у негативному– до 132. Для жінок темп мовлення у нейтральному контексті

124 слова за хвилину в середньому та збільшується до 135 слів під час мовлення з позитивним контекстуальним навантаженням, до 140 з негативним.

ВИСНОВКИ

В розділі І кваліфікаційної роботи було розглянуто теоретичні аспекти дослідження, а саме питання про просодію та інтонацію.

Просодичні ознаки утворюють складову основу інтонації, різну в різних мовах. Окрім цього, інтонаційні та просодичні ознаки узгоджені між собою. Інтонація, як визначалося — складне явище, яке включає кілька акустичних компонентів: це тон голосу, його тембр, інтенсивність, або сила голосу, пауза та логічний наголос, темп мовлення. Усі ці компоненти беруть участь у членуванні та організації мовленнєвого потоку у відповідності до змісту повідомлення. Акустичними корелятами інтонаційних характеристик є зміна інтенсивності та частоти основного тону голосу, а також тривалість окремих фонетичних елементів.

Було розкрито питання про значення позитивного та негативного контексту при фонетичному аналізі мовлення. Ми визначили, що емоції можуть впливати на такі показники як частота основного тону, інтенсивність, швидкість або ж темп мовлення, тривалість пауз тощо. У сучасному мовознавстві вважають, що позитивний та негативний контекст сприяє підвищенню значень інтенсивності в мовленні.

Також було проведено огляд наявних наукових досліджень щодо вказаної теми, що засвідчило важливість і актуальність вивчення дотичних проблем. Окремі наукові роботи досліджують вплив емоційного контексту на мовленнєві процеси, однак, в більшості праць акцент робиться на вплив словесного змісту, а меншу увагу приділяють фонетичним аспектам мовлення в різних емоційних контекстах.

В розділі ІІ обґрунтовано вибір групи мовців. Саме ця вибірка допомогла актуалізувати наше дослідження, адже зараз українські медіа перенасичені інформаційними випусками, зважаючи на політичну ситуацію

в країні. Найважче для дослідження було обрати новини з нейтральним контекстом, оскільки у медіапросторі переважали негативні звістки.

Об’єктивність вибору матеріалу для аналізу було підтверджено соціологічним опитуванням (анкетуванням), в якому пересічні громадяни вказали, які теми несуть для них нейтральне, позитивне чи негативне навантаження.

Таким чином, обравши по 3 аудіозаписи (по 1 у зазначених раніше контекстах), з мовленням кожного ведучого, ми створили базу матеріалу для подальшого дослідження.

Результати власного дослідження.

Мовлення у позитивному контексті.

Акустичні параметри: записи мовлення в позитивному контексті характеризуються вищими значеннями середньої інтенсивності та ширшим діапазоном частоти основного тону, що свідчить про більш енергійну та емоційно забарвлену мову.

Темп мовлення: позитивний контекст провокує пришвидшене мовлення, що може бути пов'язано з посиленою емоційною реакцією та бажанням висловити свої думки швидше.

Діапазон пауз: паузи короткі та майже не відрізняються тривалістю від пауз, що були зафіксовані у мовленні з нейтральним контекстом. Проте спостерігаємо притаманну майже всім дикторам подовжену інтонаційну паузу наприкінці, що триває 0,4-0,5 секунди.

Мовлення у негативному контексті.

Акустичні параметри: мовлення у негативному контексті характеризується зниженням середньої частоти основного тону, середньої інтенсивності (у жінок), що свідчить про більш нейтральну або пасивну емоційну реакцію щодо повідомлюваної інформації.

Темп мовлення: темп мовлення зростає, що пов'язано з посиленою емоційною реакцією та бажанням висловити свої думки швидше.

Діапазон пауз: паузи короткі та майже не відрізняються тривалістю від пауз, що були зафіксовані у мовленні з нейтральним контекстом. Також спостерігаємо подовжену інтонаційну паузу наприкінці, що триває 0,4-0,5 секунди.

Результати нашого дослідження підтверджують, що позитивний та негативний контексти мають вплив на фонетичні характеристики мовлення. Зокрема, ми спостерігали зміни в ЧОТ, діапазоні ЧОТ, інтенсивності та темпі мовлення в залежності від емоційного контексту.

Ці результати підкреслюють важливість контексту для фонетичних особливостей мовлення. Вони підтверджують, що емоційний стан може впливати на спосіб вираження звуків та ритміку мовлення. Ці зміни можуть мати важливі наслідки для сприйняття та розуміння мовлення, а також для міжособистісної комунікації.

Наші дослідження також розширили розуміння впливу емоційного контексту на фонетичні характеристики мовлення. Вони підкреслюють необхідність урахування емоційного контексту при вивченні мовленнєвої поведінки та комунікативних процесів.

Виконане дослідження має практичне значення для психолінгвістики та когнітивних наук– як емоції впливають на мовленнєві процеси людини. У сфері медіа результати роботи може бути використано для більш ефективної комунікації з аудиторією, розуміння впливу емоцій на інтонацію та темп мовлення. Відповідно результати дослідження можуть застосовуватись у навчальних програмах для журналістів і телеведучих. Знання про те, як емоційний контекст впливає на акустичні характеристики мовлення, може бути використано при розробці технологій синтезу мовлення та голосових асистентів. Це дозволить створювати більш природні та емоційно забарвлені голосові системи. Для судової експертизи та криміналістики це може бути використано для оцінки достовірності свідчень, виявлення емоційного стану від час допиту чи події, визначення

автентичності аудіозаписів, чи є свідчення свідків емоційно нейтральними чи відображають страх або тривогу, що може вказувати на зовнішній тиск.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «5 канал» канал на відеохостингу YouTube [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://www.youtube.com/@5kanal
2. Александрович М. В. Просодичні моделі українського емоційного спонтанного мовлення: алгоритм побудови. Українське мовознавство [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/19666878.pdf
3. Александрович М.В. Просодичне оформлення емоційно забарвленого спонтанного та читаного мовлення. Українське мовознавство (39/1), 6-13. ISSN 0320-3077 [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/26038/1/M_Aleksandrovych_UM_2009_IJ.pdf
4. Александрович М. В. Роль мелодичного компонента просодії в оформленні емоційного спонтанного мовлення. Мовні і концептуальні картини світу. [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1041/1/M_Aleksandrovich__RMKPOESM_GI.pdf
5. Боряк О. В. Інтонація та просодія: тотожність чи відмінність понять [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/12109
6. «Вікна-новини» канал на відеохостингу YouTube [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://www.youtube.com/@ViknaSTB
7. Енциклопедія практичної психології [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://psychologis.com.ua/princip_pollianny.htm
8. Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://esu.com.ua/article-12426
9. Кочерган М. П. Сучасна українська мова: Лексикографія. Фонетика [Електронний ресурс] — Режим доступу:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Kocherhan_Mykhailo/Vstup_do_movoznavstva.pdf

10. «Ми– Україна» канал на відеохостингу YouTube. [Електронний ресурс] —– Режим доступу: https://www.youtube.com/@weukrainetv
11. «ТСН» канал на відеохостингу YouTube [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://www.youtube.com/@tsn
12. «Факти ICTV» канал на відеохостингу YouTube [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://www.youtube.com/@FaktyICTVchannel
13. Артемов В.А. Психология речевой интонации. Интонация и просодия: Лекции к спецкурсу Москов. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. Мориса Тореза, 1976
14. Грищенко А. П., Мацько Л. І., Плющ М. Я., Тоцька Н. І., Сучасна українська мова [Електронне джерело] — Режим доступу: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/452902/mod_resource/content/1/%D0%A1%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B0%20%D1%83%D0%BA%D1%80.%20%D0%BB%D1%96%D1%82.%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf
15. Цимбал Н. А. Методи лінгвістичних досліджень: навчальний посібник [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/9997
16. Шинкарук В. І. Філософський енциклопедичний словник [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovnyk.pdf
17. Anderson, R. (2019). Emotional influences on speech production: A comprehensive review. Language and Linguistics Compass, 13(4), 349.
18. Andrew J. Oxenham. "Pitch Perception." Journal of Neuroscience 26 September 2012 [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://www.jneurosci.org/content/jneuro/32/39/13335.full.pdf

19. Banse, R., Scherer, K. R. (1996). Acoustic profiles in vocal emotion expression. Journal of Personality and Social Psychology, 70(3), 614–636.
20. Brown, C. (2017). The role of emotional context in shaping vocal expression: Evidence from neuroimaging studies. Frontiers in Human Neuroscience, 11, 681.
21. Christel Sorin Functions, roles and treatments of intensity in speech," [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0095447019 31014
22. Christine Liebrecht, Lettica Hustinx, and Margot van Mulken. "The Relative Power of Negativity: The Influence of Language Intensity on Perceived Strength," [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6380456/ 26
23. Elliott D. Ross. "Disorders of vocal emotional expression and comprehension: The aprosodias." [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/B9780128 222904000050 31
24. Houtsma, L. M. "Pitch Perception" [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=OywDx9px CMYC&oi=fnd&pg=PA267&dq=pitch&ots=P01Q7bc5y3&sig=lazzUeM Wkfpa83OXJ0H8dk8Ilg8&redir_esc=y-v=onepage&q=pitch&f=false 2
25. Johnson, L. (2012). Emotional context and phonetic characteristics of speech: A review of empirical studies. Language and Speech, 55(3), 420.
26. Johnstone, T., & Scherer, K. R. "Vocal communication of emotion," in M. Lewis & J. Haviland (Eds.), Handbook of Emotion, 2nd ed. New York: Guilford, 220–235. 15
27. Laukka, P., Elfenbein, H. A., Söder, N., Nordström, H., Althoff, J., Chui, W., Irwin, M. (2013). Cross-cultural decoding of positive and negative non-linguistic emotion vocalizations. Frontiers in Psychology, 4, 353

28. Murray, I. R., & Arnott, J. L. (2008). Applying an analysis of acted vocal emotions to improve the simulation of synthetic speech. Computer Speech and Language, 22(2), 107–129.
29. Scherer K. R., Schorr A., Johnstone T. Appraisal Processes in Emotion: Theory, Methods, Research. [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://philpapers.org/rec/SCHAPI-5
30. Scherer, K. R. (1986). Vocal affect expression: a review and a model for future research. Psychological Bulletin, 99(2), 143–65.
31. Scherer, K. R. (2009). On the nature and function of emotion. Approaches to Emotion, 293-318.
32. Scherer, K. R., Schorr, A., & Johnstone, T. [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=fmtnDAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=info:Cqxa5bpzPYMJ:scholar.google.com&ots=ssKbXWi7Qn&sig=Kv6wFx3a1q_0Pj4ixAFeyO3yoGM&redir_esc=y-v=onepage&q&f=false
33. Schirmer, A., Kotz, S. A., & Friederici, A. D. (2002). Sex differentiates the role of emotional prosody during word processing. Cognitive Brain Research, 14(2), 228-233. 8
34. Skowronski, John J., & Carlston, Donal E. "Negativity and extremity biases in impression formation: A review of explanations." Psychological Bulletin, 105(1).
35. Smith, J. (2010). The impact of positive and negative contexts on speech patterns. Journal of Phonetics, 35(2), 255.
36. Tamuri K. "Intensity of Estonian Emotional Speech" [Електронне джерело] — Режим доступу: file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/FAIA247-0238.pdf

37. Williams, A. (2015). Effects of emotional context on prosodic features of speech: A meta-analysis. Journal of Speech, Language, and Hearing Research, 58(3), 976.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

Дб- децибел

Гц- герц

с- секунда

ЧОТ- частота основного тону